

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БУДІВНИЦТВА

*к.т.н., доцент Л.М. Несен
Інститут менеджменту*

Вінницького національного технічного університету

Основні напрямки інноваційної діяльності в будівництві були визначені науково-технічною радою Держбуду в проекті «Середньострокові пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в будівельній галузі України на 2003-2007 роки». Мета цього проекту – підтримка курсу на поширення інноваційної спрямованості розвитку країни, науково-технічне оновлення усіх сфер виробництва, забезпечення внутрішнього ринку конкурентною наукоємною продукцією та виходу з нею на світовий ринок.

За вище означеним документом, актуальність якого не втрачена і на сьогодні, основні напрямки інноваційної діяльності в будівельному комплексі наступні [1]:

1. Нові та відновлювальні джерела енергії. Новітні ресурсозберігаючі технології.
2. Технологічне оновлення будівельного комплексу.
3. Розробка та впровадження інформаційних технологій та систем.
4. Інноваційні технології будівництва і реконструкції доріг, мостів та транспортних систем.
5. Удосконалення нормативної та методичної бази щодо пріоритетів інноваційної політики.
6. Створення організаційних та соціально-економічних умов для здійснення інноваційної політики в будівельному комплексі України.

Ефективність інноваційної діяльності, її фінансування та масштаби здійснення багато в чому залежать від організаційної форми інноваційного бізнесу. В усьому світі успішно діють такі інноваційні структури, як: технопарки, бізнес-інкубатори, інноваційні центри, поліси, фонди технологічного розвитку. Останнім часом набули розвитку та активності діяльність фінансово-промислових і фінансово-будівельних груп (зокрема в Росії), великі акціонерні товариства, холдинги, які є прогресивними організаційними формами, що відповідають розвинутому ринковим відносинам. Такі структури мають найбільші можливості акумулювати інвестиційні ресурси, що дозволяє їм здійснювати великі інвестиційні проекти, раціоналізувати бізнес-процеси, проводити послідовну інноваційну політику.

Перспективною представляється тенденція до злиття виробництва будівельних матеріалів і продукції будівельної індустрії. Конгломеративна форма бізнесу забезпечує створення благоприємних умов для найбільш повного задоволення потреб споживачів будівельної продукції, підвищення її якості.

Останнім часом на базі підприємств корпорації "Укрбудматеріали" створена недержавна корпорація "Українські будівельні матеріали", у складі корпорації "Укрбуд" за рішенням Уряду створене державне акціонерне товариство "Будівельна компанія "Укрбуд". З'являються інші нові потужні об'єднання недержавних будівельних організацій. Все це дає підстави стверджувати, що реформований будівельний комплекс здатен забезпечити в повному обсязі інвестиційні наміри держави.

Подальший розвиток будівельного комплексу, розширення його експортних можливостей полягає у створенні потужних інвестиційно-виробничих об'єднань, які б могли на рівних конкурувати з провідними зарубіжними фірмами. У зв'язку з цим переглядається роль та місце будівельних корпорацій у будівельному процесі. Такий організаційний розвиток без сумніву буде сприяти активізації інноваційної діяльності в будівництві.

Немаловажним для активізації інноваційної діяльності є накопичення та обмін інформацією. Останнім часом для організації обміну інформацією широко використовуються можливості мережі Інтернет. Наприклад, в Росії Інноваційним агентством був створений потужний інформаційний портал, що містить інформацію про російські інноваційні проекти – "Сітьова інноваційна база", Інтернет-портал Московського науково-технічного центру.

Створення подібного галузевого інформаційного порталу за ініціативою і фінансовою підтримкою Держбуду України дозволило б розширити можливості пошуку альтернативних будівельних і технологічних розробок для їх використання при виробництві будівельно-монтажних робіт, а розробникам – використовувати у власних дослідженнях отримані в суміжних секторах економіки результати, наприклад, в деревообробці, машинобудуванні, електрообладнанні тощо, для зниження трудо-, енерго-, та ресурсоемкості будівельних матеріалів і будівельної продукції в цілому.

Хоча варто відмітити, що в складі Академії будівництва України діє галузеве відділення "Інноваційна діяльність і інформатика в будівельному комплексі", основними цілями і задачами якого є [2]:

- активне впровадження результатів фундаментальних досліджень і сучасних розробок у будівельному комплексі: Інтернет-технології, локальні і корпоративні мережі персональних комп'ютерів, єдина система класифікації і кодування техніко-економічної і соціальної інформації в будівництві (у якості невід'ємної складової частини, що включає в себе створення і впровадження Українського Будівельного Класифікатора) і т.д.;
- впровадження результатів прикладних розробок у всьому технологічному циклі будівництва – містобудівного регламенту, грошової оцінки землі й автоматизації проектування об'єктів будівництва аж до аналізу фінансово-економічної діяльності будівельних організацій і реконструкції діючих об'єктів;
- широка пропаганда сучасних досягнень в області інформатизації проектування і керування в будівельному комплексі, що ставить метою залучення максимального числа будівельних підприємств і організацій до

сучасних технологій інформаційної взаємодії і, в остаточному підсумку, об'єднання розрізненої в даний час в інформаційному плані будівельної галузі;

– наукове забезпечення підготовки фахівців різного рівня для будівельної галузі.

Одним із найбільш складних питань активізації інноваційної діяльності в будь-якій галузі, в тому числі в будівництві є її фінансове забезпечення. Щодо власних джерел фінансування прямих інвестицій та, відповідно, інновацій, то необхідно відмітити, що в Україні відбувається досить активне злиття будівельного і банківського бізнесу, поки що в сфері кредитування нерухомості.

Досвід попередніх років показав, що ефективність використання виключно фінансових механізмів в боротьбі за позичальника часто не приводить до бажаного результату в силу адекватних дій конкурентів. Такий стан справ заставив фінансистів шукати нові формати своєї діяльності. Зараз вже важко сказати, хто перший спрогнозував перспективу в об'єднанні банкірів і будівельників, але, як показує практика, подібна форма співробітництва розвивається: для перших – це можливість посилити свої позиції на ринку іпотеки, для других же – отримати міцний фінансовий фундамент [3].

Однозначно, що такі фінансово-виробничі структури будуть сприяти інноваційному розвитку ринку нерухомості. Тим паче, що даний ринок сьогодні характеризується появою потреб та запитів на інноваційну будівельну продукцію. В будівництві навіть формується новий вид бізнесу – девелопмент. Оцінка кон'юнктури даного ринку показує, що максимальна конкуренція девелоперів розвернулась серед забудовників елітного житла, новітніх торгових приміщень, торгово-розважальної нерухомості, сучасних офісних центрів [4].

Реалізація інноваційної моделі розвитку країни неможлива без використання таких сучасних економічних важелів розвитку економіки, як венчуринг. Розглядаючи венчурне фінансування як особливу форму інвестування в наукоємні, високорентабельні інноваційні проекти, слід визнати його провідну роль у будівництві. У найбільш загальному вигляді венчурний капітал у секторі будівництва можуть зацікавити:

- пошук, розробка та впровадження ноу-хау у виробництво нових будівельних матеріалів, ноу-хау щодо нових технологій виробництва будматеріалів, транспортування, мобільного пересувного виробництва;
- принципово нові технології менеджменту в будівельному комплексі;
- енергозберігаючі технології.

Підприємництво, у т.ч. і венчурне, єдиним логічним шляхом розвивається в бік максимізації доходів та мінімізації видатків. Венчурне підприємництво в галузі будівництва прогнозовано буде відповідати цим постулатам. Прикладом венчурного фінансування може слугувати досвід підприємницької ініціативи у сфері виробництва будівельних сумішей. Так, київська фірма "Мікс", одним із засновників якої є завод ЗБК №5, на базі власних конструкторсько-

технологічних розробок та існуючої матеріально-технічної бази самотужки розробила обладнання для виробництва сухих сумішей. Результат перевершив усі сподівання: виготовляти обладнання самим у 15 разів дешевше, ніж привозити його з-за кордону [5].

Інвестування інноваційної діяльності може здійснюватися за рахунок як власних, так і залучених засобів. Для українських підприємств у даний час основним джерелом інвестицій є власний прибуток і амортизаційні відрахування. На Заході найбільш популярним способом збільшення власних коштів компанії є емісія акцій. Однак на відміну від інших джерел власних коштів цей ресурс є платним, оскільки акціонери купляють акції в розрахунок на дивіденди. Недостатній розмір дивідендів може привести до появи нерозміщених акцій. В Україні корпоративні відносини знаходяться в стадії формування, тому емісія цінних паперів під інноваційну діяльність проводиться досить рідко.

За винятком безвідсоткових позичок залучений капітал видається на умовах зворотності, терміновості і платності, тобто являє собою кредити різної форми. Поряд із традиційною формою кредитування в інноваційній діяльності суттєве поширення одержали лізинг, форфейтинг і франчайзинг. Вважаємо, що ці досить оригінальні та потужні форми залучення коштів в інноваційну діяльність необхідно розвинути в Україні найближчим часом.

ВИСНОВКИ

Реалізація розглянутих в статті фінансових механізмів та організаційних форм активізації інноваційної діяльності в будівництві сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських будівельних підприємств та їх об'єднань перед зарубіжними компаніями, які поки що значно випереджають нас в техніко-технологічному плані.

1. Карманова І. На НТР Держбуду України: основні напрямки інноваційної діяльності // БудМайстер. – 2003. – №18 (172). – С.46.
2. Волобуев Б.А. Информационное обеспечение строительного комплекса Украины // БудМайстер. – 2003. – №18 (172). – С.36-37.
3. Нестеров А. Строители и банкиры // Строительство и реконструкция. – 2004. – №3 (90). – С.42.
4. Ёлкина В. Реализация девелоперских проектов в регионах: проблемы и перспективы // Строительство и реконструкция. – 2004. – №6 (93). – С.42.
5. Чернявський А.Д., Опанасюк В.В. Венчурне фінансування інновацій у будівництві // Будівництво України. – 2004. – №2. – С.7-10.